

Vyhlášení celocírkevní diskuse k návrhu novelizace čl. 17 a čl. 26 Ústavy CČSH

Materiál, připravený včetně důvodové zprávy legislativně-právní komisí, projednala ústřední rada a svým usnesením č. 4.4.241 ze dne 6. ledna 2024 jej předává k celocírkevní diskusi.

Materiál dne 15. března 2024 projednala a doporučuje hospodářská komise.

Jedná se stále o pracovní text, který ještě budou posuzovat poradní komise ÚR a vyjádří se k němu auditoři a daňoví poradci.

V případě souhlasu církve s připravovaným návrhem je záměrem předložit jej ke schválení prvnímu zasedání IX. sněmu CČSH na podzim 2024.

Legislativně-právní poradní komise Ústřední rady CČSH Důvodová zpráva k návrhu na novelizaci článku 17 a 26 Ústavy CČSH a navazujících ustanovení Organizačního řádu CČSH

Navrhovaná úprava se týká tzv. přeměn – tedy možnosti sloučení, splynutí, rozdělení atp. - náboženských obcí a diecézí. Aktuální vývoj ukazuje, že otázka přeměn náboženských obcí a diecézí bude stále naléhavější, zejm. z níže uvedených důvodů.

Současný stav

Současná platná úprava v Ústavě CČSH (čl. 17 pro náboženské obce, čl. 26 pro diecéze) neumožňuje všechny varianty přeměny, se kterými počítá platné právo České republiky (§ 174 a následující Občanského zákoníku).

Narůstá (a v budoucnu bude patrně dále narůstat) počet náboženských obcí, které jsou fakticky nefunkční, nemají žádné aktivní členy, neschází se ani k výročním shromážděním apod. V okamžiku, kdy takové náboženské obce vlastní nemovitý majetek, reálně hrozí, že nejsou schopny o takový majetek náležitě pečovat, rekonstruovat jej apod. a takový majetek pak leží ladem, ačkoliv by mohl generovat také zisk. Narůstá také počet náboženských obcí, které sice mají aktivní členy, ale z objektivních důvodů nejsou schopny o svůj nemovitý majetek náležitě pečovat včetně rekonstrukcí, pronájemů apod. (k čemuž je potřeba nejen dostatek finančních prostředků, ale také jistá zkušenost či odbornost, a především časový prostor). S ohledem na odstavě církvi od státu je přitom řádná péče o majetek nezbytná. Církvev je rozdělena na jednotlivé právnické osoby se samostatnými identifikačními čísly. Pokud se za těchto okolností rozhodne např. ze shora popsanych důvodů náboženská obec převést svůj majetek do náboženské obce jiné, případně do diecéze, lze takový převod v současné době realizovat pouze smlouvou o převodu. Takový postup je však spojen se značným daňovým zatížením.

Druhou variantou je využít možnost přeměny právnických osob, kdy lze (mimo jiné také) majetek jedné právnické osoby přesunout do právnické osoby jiné, aniž by vznikla výše uvedená daňová povinnost. Tato možnost je však nyní církevními předpisy omezena pouze

na některé způsoby přeměny a dále není možné provádět přeměny mezi náboženskými obcemi a diecézemi.

Pokud jde o otázku další (ne)existence nefungující náboženské obce v případě, kdy konkrétní situaci nevyhovuje žádná z přeměn umožněných dle církevní Ústavy, je jediným řešením likvidace.

Navrhované řešení

S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby v církevních předpisech byly umožněny všechny varianty fúzí a rozdělení, které stanovuje zákon. S ohledem na stejnou právní formu diecézí a náboženských obcí je na místě umožnit tyto přeměny také mezi náboženskými obcemi a diecézemi. Dále navrhuje, aby k přeměnám mohlo docházet i v případě, kdy příslušná náboženská obec není schopná přijímat žádná rozhodnutí, a to na základě předem jasně stanovených pravidel.

Diecéze na rozdíl od některých náboženských obcí zpravidla disponují nejen finančními prostředky potřebnými na případné rekonstrukce nemovitostí, ale také personálním zázemím umožňující řádnou péči o majetek. V případě přeměny mezi náboženskou obcí a diecézí by se ovšem vždy jednalo pouze o majetek – členové dotčené náboženské obce a její území by bylo převedeno vždy do sousedících náboženských obcí, přednostně v rámci příslušné diecéze.

Navrhovaná úprava oproti současné obsahuje tyto změny:

1. Úprava je navržena analogicky pro náboženské obce a diecéze
2. Zahrnuje všechny varianty přeměny právnických osob
3. Umožňuje rovněž přeměnu (přechod majetku) z náboženské obce na diecézi za jasně stanovených pravidel:
 - a) přednostně by mělo k přeměně dojít mezi územně sousedícími náboženskými obcemi
 - b) jako druhá v pořadí je varianta přeměny mezi jinými než územně sousedícími NO
 - c) Teprve pokud ani to se nepodaří, je umožněna přeměna mezi NO a diecézí.
4. Pro uvedený postup jsou stanoveny lhůty.
5. Je stanoven postup i pro případ, že náboženská obec již není schopna přijímat žádná rozhodnutí (tento stav je definován).

Přínos navrhované úpravy tedy spatřujeme v tom, že jednak rozšiřuje možnosti přeměny náboženských obcí a diecézí a zadruhé upřesňuje celý postup (viz též navazující navrhovaná úprava Organizačního řádu). Předpokládaný dopad navrhovaných změn je příznivý především z hospodářského a finančního hlediska, kdy by bylo možné účelnější využití majetku. Z hlediska změněné situace ve financování potřeb církve a potřebě na zajištění finanční soběstačnosti považujeme takové změny za žádoucí.

Březen 2024

Za legislativně-právní poradní komisi ÚR
Mgr. Jana Krajčíříková, předsedkyně

Návrh novelizace čl. 17 Ústavy CČSH

VZNIK, ÚZEMNÍ ZMĚNY A ZÁNİK NÁBOŽENSKÉ OBCE

Článek 17

(1) Náboženská obec vzniká na základě usnesení ustavujícího shromáždění o založení náboženské obce a o zvolení jejích orgánů podle této Ústavy a Organizačního řádu, dnem uvedeným v rozhodnutí diecézní rady, jímž se schvaluje vznik náboženské obce, její název a stanoví se její územní nebo jinak určený obvod. Proti zamítavému rozhodnutí diecézní rady se může odvolat řádně zvolená rada starších k diecéznímu shromáždění, jehož rozhodnutí je konečné; v tomto případě je dnem vzniku náboženské obce den uvedený v rozhodnutí diecézního shromáždění.

(2) Ustavující shromáždění, jehož se účastní členové církve projevující vůli o založení náboženské obce, svolává přípravný výbor. Zvolená rada starších předloží diecézní radě návrh na schválení vzniku náboženské obce, k němuž připojí zápis o ustavujícím shromáždění, údaje o složení zvolených orgánů a seznam zakládajících členů.

(3) Náboženská obec se může se souhlasem diecézní rady

a) sloučit nebo splynout s jinou územně sousedící náboženskou obcí.

b) rozdělit se.

c) dohodnout s územně sousedící náboženskou obcí, či s několika územně sousedícími náboženskými obcemi, o změně územního obvodu náboženské obce, tj. o připojení části náboženské obce do jiné náboženské obce a o převzetí práv a povinností s tím spojených.

(4) V případě, že žádná ze sousedících náboženských obcí ve lhůtě 90 dnů nerozhodne o postupu dle odst. 3, je možný přechod práv a povinností dle odst. 3 také na jinou než územně sousedící náboženskou obec.

(5) Ve výjimečných případech, kdy ani jiná než územně sousedící náboženská obec ve lhůtě dle odst. 4 neprojeví o přechod práv a povinností dle odst. 3 zájem, je tento možný na diecézi, jejíž je daná náboženská obec součástí.

(6) V případech dle odst. 4 a 5 diecézní rada vždy rozhodne o převedení členů dané náboženské obce, jež je možné pouze do územně sousedících náboženských obcí, přednostně v rámci příslušné diecéze, a rozhodne o změně územních obvodů těchto náboženských obcí.

(7) Náboženská obec může se souhlasem diecézní rady též rozhodnout o svém zrušení bez právního nástupce; s tímto zrušením je spojena likvidace, o jejímž postupu a způsobu naložení s likvidačním zůstatkem vždy rozhoduje diecézní rada usnesením alespoň tříčtvrtinové většiny všech členů diecézní rady.

(8) V záležitostech uvedených v odst. 3 - 7 rozhodují shromáždění dotčených náboženských obcí usnesením přijatým nejméně dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Usnesení shromáždění náboženské obce nabývá platnosti teprve po jeho schválení diecézní radou a je účinné dnem uvedeným v rozhodnutí diecézní rady o schválení. Proti zamítavému rozhodnutí diecézní rady je přípustné odvolání k diecéznímu shromáždění, jehož rozhodnutí je konečné. V případě přechodu práv a

povinností na diecézi rozhoduje diecézní shromáždění usnesením přijatým nejméně dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Dotýká-li se rozhodnutí dvou či více diecézí, vyžaduje se schválení diecézním shromážděním všech dotčených diecézí.

(9) Ze závažných důvodů může o záležitostech uvedených v odst. 3 - 8 namísto náboženské obce rozhodnout diecézní rada usnesením alespoň dvoutřetinové většiny všech svých členů. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání náboženské obce k diecéznímu shromáždění, jehož rozhodnutí přijaté alespoň dvoutřetinovou většinou přítomných členů je konečné. Odvolání má odkladný účinek. Za závažný důvod se pro účely tohoto ustanovení považuje především skutečnost, že v posledních třech letech se nesešlo shromáždění náboženské obce nebo v posledních šesti měsících řádně svolaná minimálně tři shromáždění náboženské obce nebyla usnášeníschopná.

10) Organizační řád blíže upravuje záležitosti vzniku, územních změn a zániku náboženské obce.

Organizační řád CČSH

Návrh novelizace § 14 – 17 navazující na návrh čl. 17 Ústavy

§ 14

Sloučení a splynutí náboženských obcí

Sloučení a splynutí (fúze) NO upravuje čl. 17 Ústavy.

- (1) V případě sloučení jedna nebo více slučovaných náboženských obcí zaniká a právním nástupcem se stává náboženská obec, ve výjimečných případech (čl. 17, odst. 5 Ústavy) diecéze, s níž se dosavadní náboženská obec (obce) sloučila(y).
- (2) V případě splynutí s jinou či s několika jinými územně sousedícími náboženskými obcemi zanikají dosavadní náboženské obce a vzniká jediná nová náboženská obec, která je právním nástupcem všech náboženských obcí, které takto splynuly.

§ 15

Rozdělení a územní změny náboženské obce

Rozdělení a změny územního obvodu NO upravuje čl. 17 Ústavy.

(1) Rozdělení je možné těmito způsoby:

- a) rozdělovaná náboženská obec zaniká a její práva a povinnosti přecházejí na dvě či více již existující náboženské obce (rozštěpení sloučením), ve výjimečných případech (čl. 17, odst. 5 Ústavy) na diecézi(-e);
- b) rozdělovaná náboženská obec zaniká a její práva a povinnosti přecházejí na dvě či více nových náboženských obcí, které tímto rozdělením vzniknou (rozštěpení se založením nových náboženských obcí);
- c) kombinací situace dle písm. a) a b) – práva a povinnosti rozdělované náboženské obce, jež zaniká, přecházejí dílem na již existující náboženskou obec (obce, diecézi) a dílem na nově vznikající náboženskou obec (obce);
- d) rozdělovaná náboženská obec nezaniká, ale vyčleněná část jejích práv a povinností přechází na již existující náboženskou obec nebo diecézi, případně dochází ke změně územního obvodu náboženské obce (odštěpení sloučením);
- e) rozdělená náboženská obec nezaniká, ale vyčleněná část jejích práv a povinností přechází na nově vznikající náboženskou obec (obce) (odštěpení se založením nové náboženské obce);
- f) kombinací situace dle písm. d) a e).

§ 16

Zrušení a zánik náboženské obce

Zrušení a zánik NO upravuje čl. 17 odst. 7 Ústavy.

§ 17

(1) Způsob rozhodování ve věci vzniku, přechodu práv a povinností a zániku náboženské obce upravuje čl. 17, odst. 8 a 9 Ústavy. Usnesení shromáždění všech dotčených náboženských obcí nebo rozhodnutí

diecézního orgánu musí obsahovat přesné údaje, z nichž je jednoznačně zřejmý právní důsledek tohoto usnesení, tj. zejména

- a) v případě sloučení údaje o tom, která náboženská obec se kterou náboženskou obcí (diecézí) se slučuje a současně údaje o převáděných členech, převáděném majetku a územní působnosti nástupnické náboženské obce);
- b) v případě splnutí údaje o tom, které náboženské obce splývají a která náboženská obec splnutím nově vzniká, a současně údaje o převáděných členech a majetku jednotlivých náboženských obcí, které mají splnout, a údaje o územní působnosti nové náboženské obce vzniklé splnutím;
- c) v případě rozštěpení údaje o tom, která náboženská obec zaniká, na které náboženské obce (diecéze) přecházejí práva a povinnosti, případně které nové náboženské obce rozdělením vznikají, spolu s údaji o rozdělení členů, majetku a územního obvodu dosavadní náboženské obce na nástupnické náboženské obce (diecéze);
- d) v případě odštěpení sloučením (oddělení části náboženské obce a připojení do sousedící a již existující náboženské obce) nebo odštěpení se založením nové náboženské obce údaje o tom, které územní části náboženské obce se převádějí do jiné náboženské obce s přesným vymezením tohoto území, se seznamem převáděných členů a s přesně určenou částí majetku převáděnou do jiné náboženské obce nebo diecéze.

(2) Všechny doklady, spisová agenda zanikajících náboženských obcí a všechna usnesení shromáždění náboženských obcí nebo diecézní rady či diecézního shromáždění v záležitostech dle čl. 17 Ústavy musí být archivovány v přejímajících či nově vznikajících náboženských obcích (diecézích) spolu se zápisy shromáždění dotčených náboženských obcí.

(3) Souvisejí-li s uvedenými změnami též převody nemovitého majetku, musí být řádně sepsány příslušné dokumenty a podány návrhy do katastru nemovitostí podle platných právních předpisů.

Návrh novelizace čl. 26 Ústavy CČSH

VZNIK, ÚZEMNÍ ZMĚNY A ZÁNİK DIECÉZE

Článek 26

- (1) Diecézi tvoří náboženské obce určitého území.
- (2) Diecéze vzniká na základě ustavujícího shromáždění o vzniku diecéze a o zvolení jejích orgánů podle této Ústavy a Organizačního řádu, dnem uvedeným v rozhodnutí církevního zastupitelstva, přijatým alespoň tříčtvrtinovou většinou všech jeho členů, jímž se schvaluje vznik diecéze, její název a stanoví se její územní nebo jinak určený obvod. Proti zamítavému rozhodnutí církevního zastupitelstva se může odvolat řádně zvolená diecézní rada k církevnímu sněmu, jehož rozhodnutí je konečné; v tomto případě je dnem vzniku diecéze den uvedený v rozhodnutí církevního sněmu.
- (3) Ustavující diecézní shromáždění svolává patriarcha, který současně určuje pořad jednání. Na ustavujícím diecézním shromáždění vždy musí být zvolen biskup a další členové diecézní rady, dále předseda a další členové diecézního revizního finančního výboru.
- (4) Diecéze se může se souhlasem církevního zastupitelstva, přijatým alespoň tříčtvrtinovou většinou všech jeho členů:
 - a) sloučit nebo splynout s jinou územně sousedící diecézí.
 - b) rozdělit se.
 - c) dohodnout s územně sousedící diecézí či s několika územně sousedícími diecézemi o změně územního obvodu diecéze, tj. o připojení části diecéze do jiné diecéze a o převzetí práv a povinností s tím spojených.
- (5) V případě, že žádná ze sousedících diecézí ve lhůtě 90 dnů nerozhodne o postupu dle odst. 4, je možný přechod práv a povinností dle odst. 4 také na jinou než územně sousedící diecézí.
- (6) Ve výjimečných případech, kdy ani jiná než územně sousedící diecéze ve lhůtě dle odst. 5 neprojeví o přechod práv a povinností dle odst. 4 zájem, je tento možný na celek církve.
- (7) Diecéze může se souhlasem církevního zastupitelstva, přijatým alespoň tříčtvrtinovou většinou všech jeho členů, též rozhodnout o svém zrušení bez právního nástupce; s tímto zrušením je spojena likvidace, o jejímž postupu a způsobu naložení s likvidačním zůstatkem vždy rozhoduje církevní zastupitelstvo usnesením alespoň tříčtvrtinové většiny všech členů církevního zastupitelstva.
- (8) V záležitostech uvedených v odst. 4 - 7 rozhodují shromáždění dotčených diecézí usnesením přijatým nejméně dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Usnesení shromáždění diecéze nabývá platnosti teprve po jeho schválení církevním zastupitelstvem a je účinné dnem uvedeným v rozhodnutí církevního zastupitelstva o schválení. Proti zamítavému rozhodnutí církevního zastupitelstva je přípustné odvolání k církevnímu sněmu, jehož rozhodnutí je konečné. V případě přechodu práv a povinností na diecézi rozhoduje diecézní shromáždění usnesením přijatým nejméně dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Dotýká-li se

rozhodnutí dvou či více diecézí, vyžaduje se schválení diecézním shromážděním všech dotčených diecézí.

(9) Ze závažných důvodů může o záležitostech uvedených v odst. 4 - 8 namísto diecéze rozhodnout církevní zastupitelstvo usnesením alespoň tříčtvrtinové většiny všech svých členů. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání diecéze k církevnímu sněmu, jehož rozhodnutí přijaté alespoň dvoutřetinovou většinou přítomných členů je konečné. Odvolání má odkladný účinek. Za závažný důvod se pro účely tohoto ustanovení považuje především skutečnost, že v posledních třech letech se nesešlo diecézní shromáždění nebo v posledních šesti měsících řádně svolaná minimálně tři diecézní shromáždění nebyla usnášeníschopná.

(10) Organizační řád blíže upravuje záležitosti vzniku, územních změn a zániku diecéze.